

ŠUMA HRASTA LUŽNJAKA NA LOKALITETU BRANJEVINA

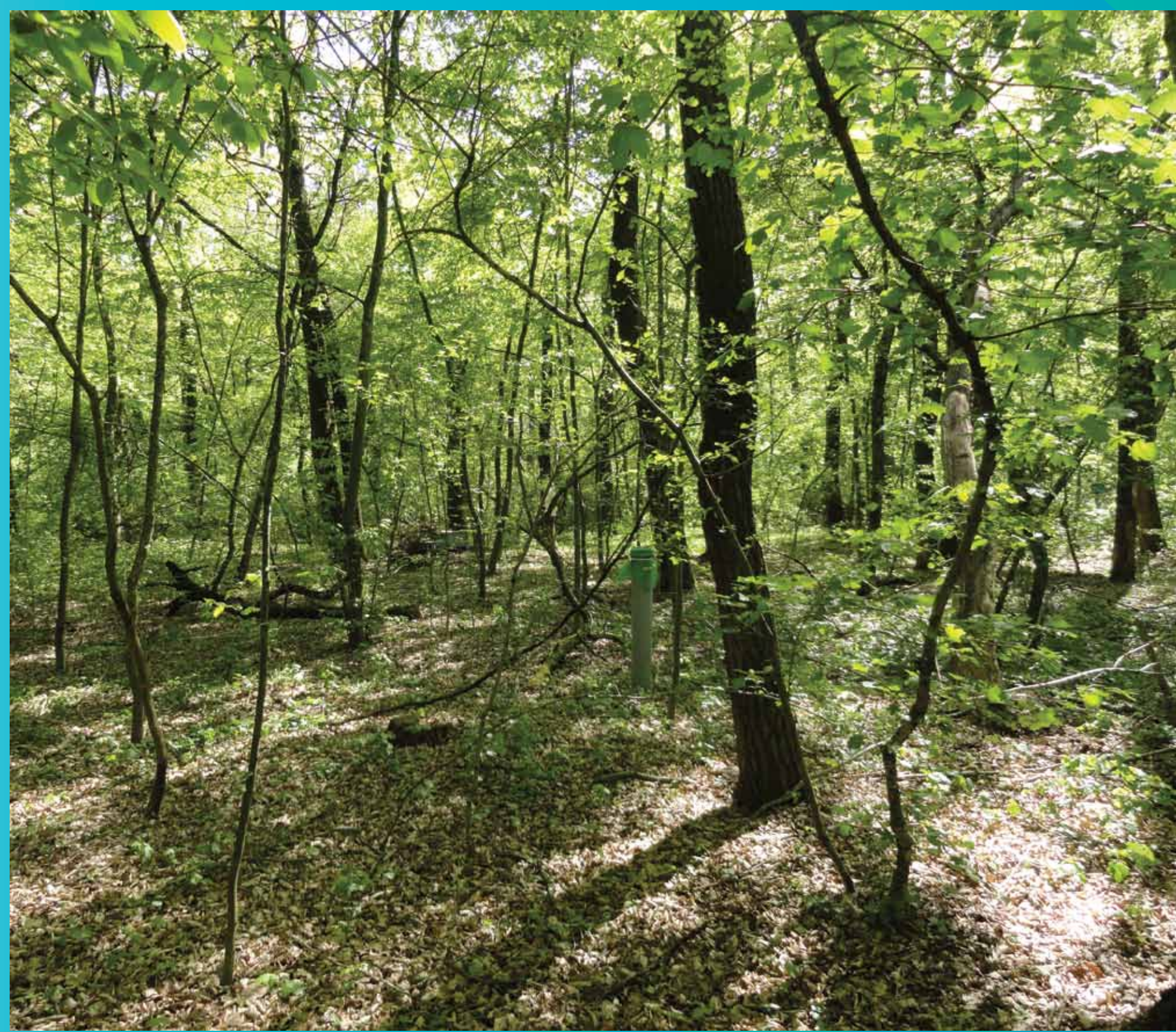
OTPORNE POPLAVNE ŠUME KAO EKOLOŠKI KORIDORI REZERVATA BIOSFERE MURA-DRAVA-DUNAV

Osnovne informacije

Oglednim dobrom gazduje Javno preduzeće "Vojvodinašume" Šumsko gazdinstvo Sombor. Ogledna površina se prostire na oko 12,18 ha. Gazdovanje na ovom lokalitetu je usmereno na očuvanje šume lužnjaka u branjenom delu aluvijalne ravni, a informativna tabla je locirana na koordinatama: 45.454416 N; 19.173642 E.

Ekološki koridori

U nizijskim područjima Evrope, jako izmenjenim čovekovim uticajem, šume u aluvijalnoj ravni (poplavni i branjeni deo) predstavljaju važne ekološke koridore. Ekološki koridori povezuju udaljena prirodna staništa i na taj način omogućuju kretanje i razmenu naslednog materijala (gena) divljih biljaka, životinja i gljiva. To su prirodni procesi od kojih zavisi vitalnost i prilagodljivost živog sveta na klimatske promene, odnosno postupne promene uslova sredine koje se neprekidno odvijaju.

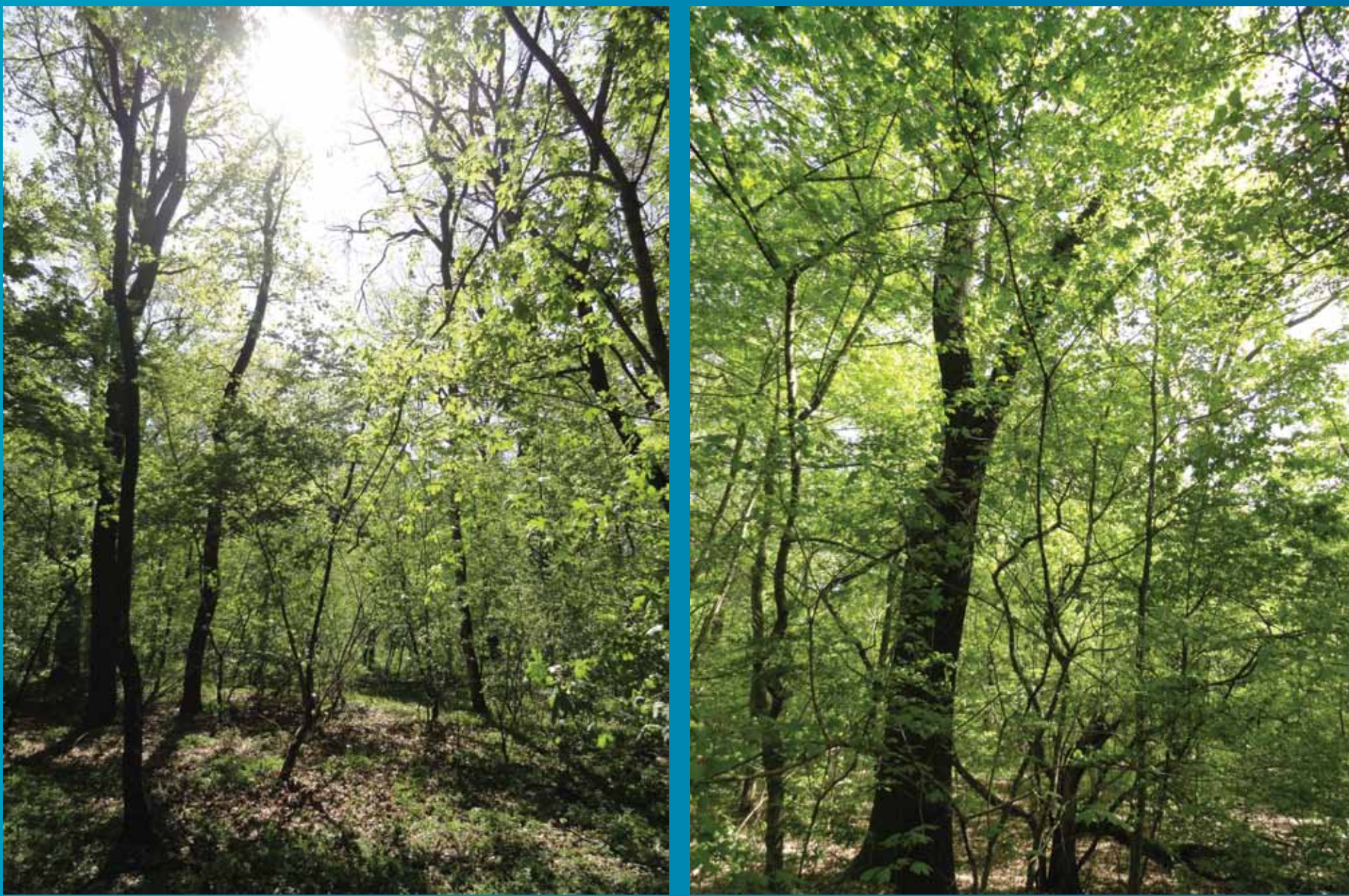
O značaju ogledne površine

Šume hrasta lužnjaka na mozaiku različitih zemljišta predstavljaju specifičnost ovog područja. Na malom rastojanju šume rastu na zaslanjenom zemljištu (solonjec), močvarnom glejnom zemljištu i na znatno suvljem zemljištu tipa černozem.

U GJ "Branjevina" moguće je izdvojiti četiri tipa šuma: 1) tip šume poljskog jasena sa barskom ivom na α/β gleju, 2) tip šume lužnjaka i poljskog jasena bez higrofitna na oglejanom černozemu, 3) tip šume lužnjaka i poljskog jasena (*Fraxino* – *Quercetum* roboris *hygrophylum*) na umereno vlažnim ritškim crnicama (humoglej, ekološki γ glej), 4) tip šume lužnjaka na degradiranom černozemu, solođu i solonjecu (Karta 1).

Od vrsta drveća najveću površinu pokrivaju hrast lužnjak, bagrem, poljski jase i američki (pensilvanijski) jase (Karta 2).

Na demonstracionoj površini se vrši intenzivno praćenje vitalnosti i fiziološke aktivnost stabala u odnosu na promene nivoa podzemnih voda, pojava bolesti i štetočina, sastav vrsta po spratovima vegetacije i promene u strukturi sastojine.

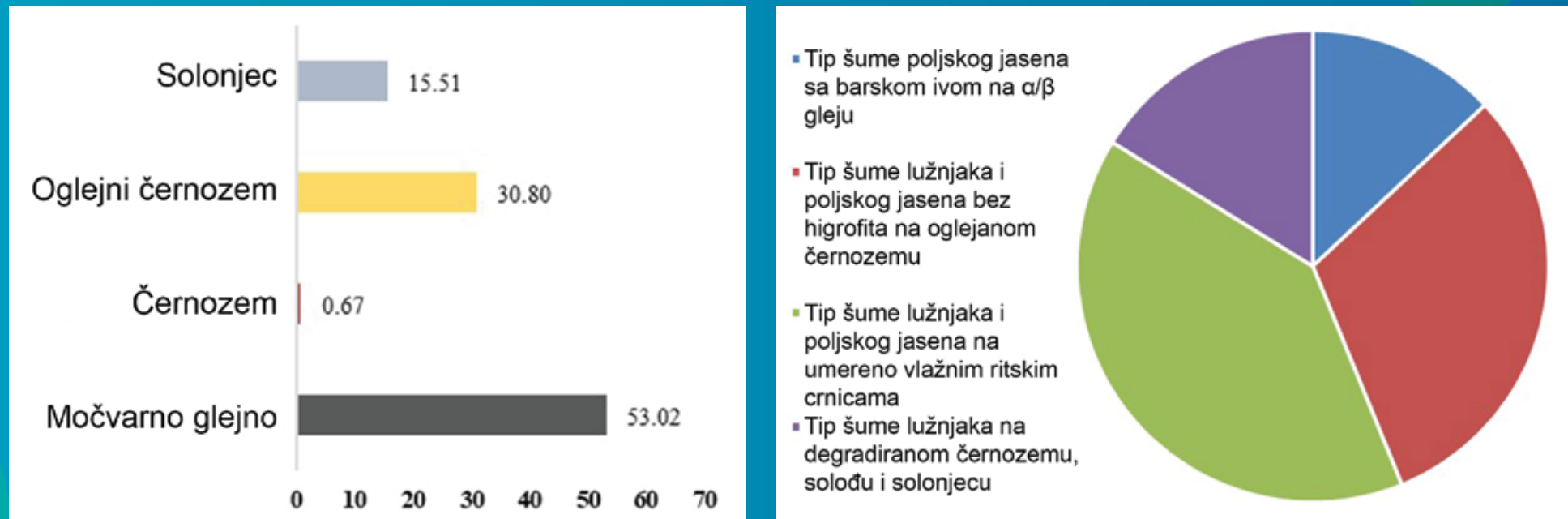

Pojava invazivnih vrsta

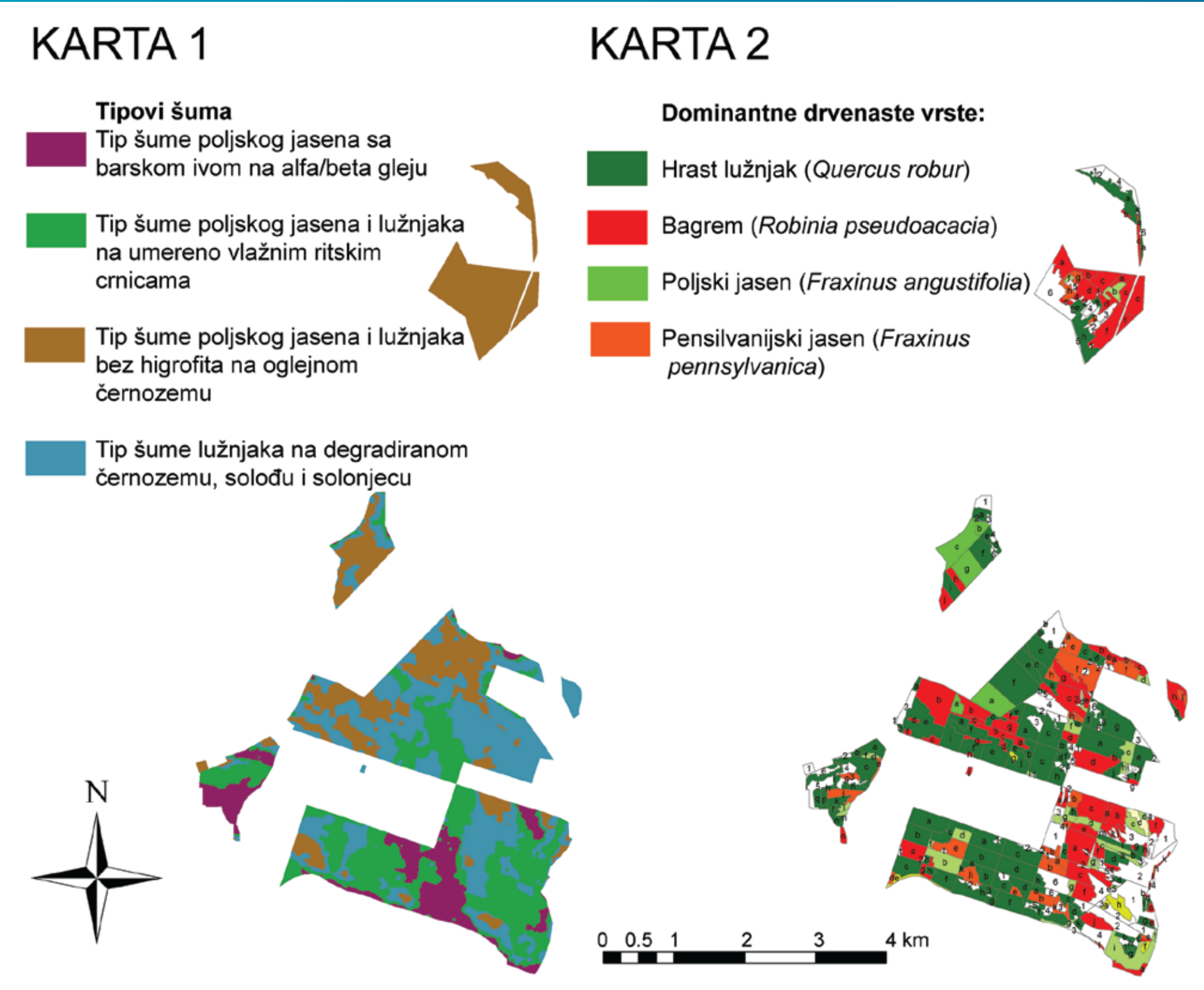
Invazivne vrste su vrste biljaka, životinja i gljiva koje je čovek uneo iz udaljenih krajeva sveta, preko prirodnih barijera kao što su okeani, a koje pronadu plodno tlo u novoj sredini i krenu nekontrolisano da se šire.

U borbi za prostor i svetlost invazivne vrste u mladosti brže rastu, potiskujući hrast lužnjak i druge autohtone vrste. Budući da ugrožavaju ekološki i ekonomski značajnije domaće vrste drveća, potrebno je pratiti njihovo širenje i planski ih suzbijati.

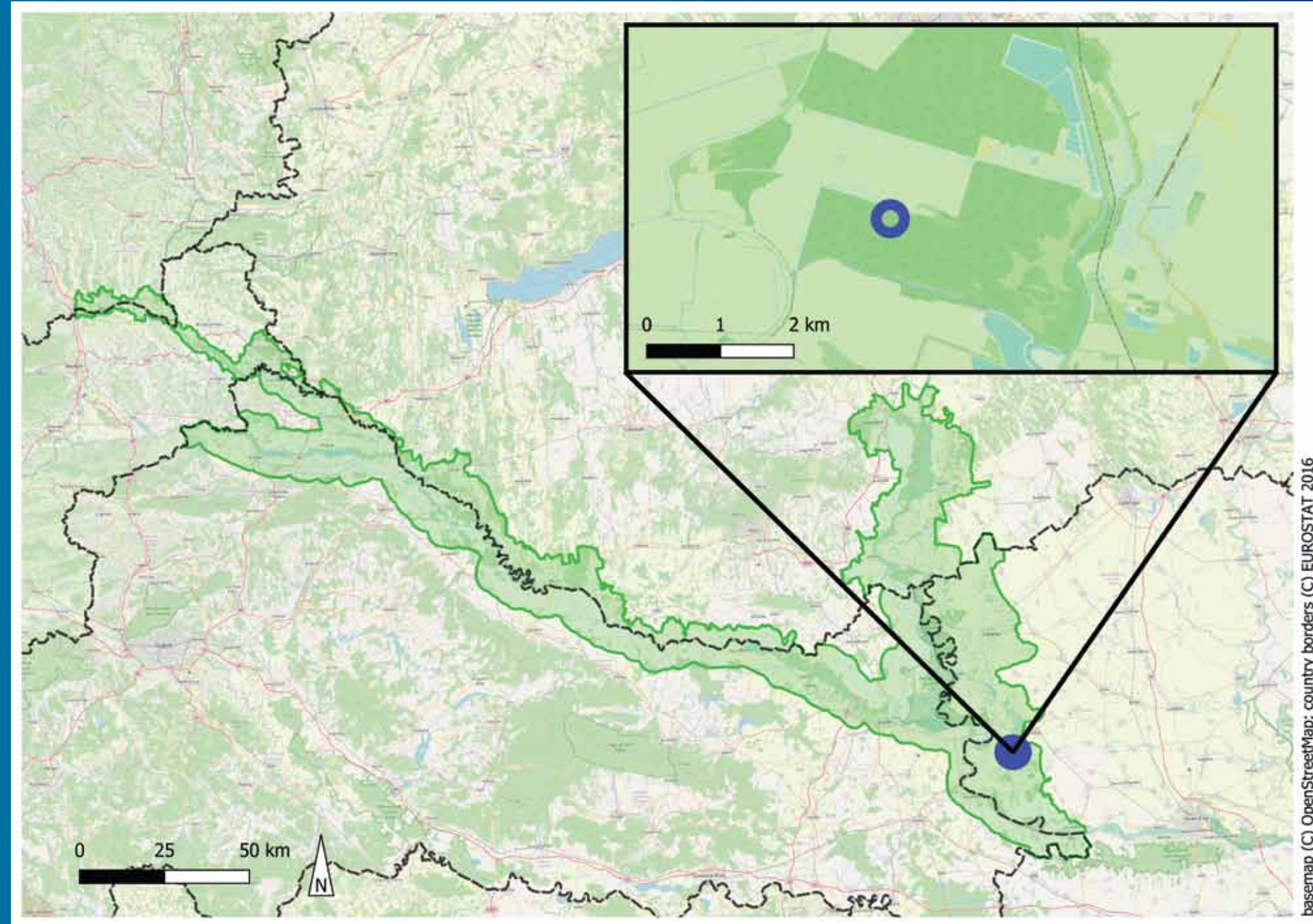
Usled prisustvu invazivnih vrsta u opisanim uslovima sredine, u GJ "Branjevina" je uočena tendencija promene šumskog fonda, pre svega kao posledica visokog učešće bagrema i pensilvanijskog jasena u svim, navedenim, tipovima šuma. Posebno je visoko učešće ove dve vrste unutar tipa šume hrasta lužnjaka i poljskog jasena bez higrofitna na oglejanom černozemu, kao tipu šume visoke potencijalne proizvodnosti.

Učešće američkog jasena u odnosu na ukupnu površinu sistematskih jedinica zemljišta (levo) i tipovi šuma u GJ "Branjevina" (desno).

Karta tipova šuma (levo) i karta dominantnih drvenastih vrsta u GJ "Branjevina" (desno).

UNESCO rezervat biosphere je ekološka celina bogata biljkama i životinjama od posebnog značaja. Cilj ovakvog rezervata je da uskladi očuvanje diverziteta sa održivim korišćenjem kako bi se obezbedila ekološka, ekonomska i socijalna održivost regiona i njegovog šireg područja. Šume imaju važnu ulogu u prekograničnom rezervatu Mura - Drava - Dunav. Ukupno 27% rezervata čine šume. Priobalne šume su visoko produktivne sa visokim stepenom diverziteta. U Srbiji šume pokrivaju 16% rezervata biosfere (u Hrvatskoj 26%, Mađarskoj 32%, Sloveniji 43%, Austriji 33%).

Uticaj klimatskih promena i mere adaptacije

Intenzivne klimatske promene mogu značajno uticati na promenu strukture sastojina. Takođe, usled prisustva ljudskih aktivnosti u okruženju, koje za posledicu imaju promenu nivoa površinskih i podzemnih voda, stanišni uslovi su dodatno izmenjeni. Dosadašnja istraživanja su pokazala pojavu pada prirasta hrasta lužnjaka na području čitavog rezervata biosfere, kao posledice pada nivoa Dunava, izgradnje nasipa i regulisanog nivoa površinskih i podzemnih voda, te promene klimatskih uslova poslednjih decenija.

Buduća istraživanja bi trebala da pokažu koliko nabrojani prirodni i antropogeni faktori, slabija prilagođenost domaćih vrsta, odnosno visoka otpornost invazivnih vrsta na novonastale uslove, utiču na povećanje udela invazivnih vrsta na lokalitetu. Invazivne vrste mogu postati najveći problem očuvanja sastava šuma u branjenom delu aluvijalne ravni u nadolazećem periodu.

Predlog gazdinskih mera u narednom periodu

- (1) U slučaju potrebe sprovesti sanitarne seče i uklanjanje invazivnih vrsta;
- (2) U skladu sa dugoročnim planovima gazdovanja JP „Vojvodinašume“, sprovesti obnovu, a naknadno i mere nege ranog mladika;
- (3) Po potrebi, planirati unošenje sadnica pratećih vrsta (jase, grab) grupimično ili stablimično, u cilju obezbeđenja mešovitosti;
- (4) Održavanje vlaka i međuvlaka.

